

**Становище на Европейския комитет на регионите — Програма за борба с тероризма за ЕС:
предвиждане, предотвратяване, защита, ответни действия**

(2022/C 61/05)

Докладчик:	Karl VANLOUWE (BE/EA), член на регионална асамблея: Фламандски парламент
Отправен документ:	Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Програма за борба с тероризма за ЕС: предвиждане, предотвратяване, защита, ответни действия COM(2020) 795 final

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

Въведение

1. приветства програмата на Комисията за борба с тероризма ⁽¹⁾, в която се признава ключовата роля на местните и регионалните власти за, наред с другото, предотвратяването на радикализацията и защитата на обществените пространства;
2. изразява съгласие с Комисията, че транснационалният характер на терористичните мрежи изисква засилено сътрудничество за защита и подкрепа на нашите общи ценности и норми, нашия европейски начин на живот и плуралистичното ни общество;
3. посочва, че борбата срещу тероризма се вписва в политиката за сигурност, която е споделена компетентност между Съюза и държавите членки, като поддържането на обществения ред и опазването на вътрешната сигурност са от компетентността на държавите членки в съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз ⁽²⁾ и във връзка с това изтъква и ролята на регионалните правоприлагащи органи в някои държави членки;
4. посочва, че подбудите за терористичните нападения в ЕС са различни и според Европол могат да бъдат разделени на 5 категории: джихадистки тероризъм, лев и анархистки тероризъм, десен тероризъм, етно-националистически и сепаратистки тероризъм и тероризъм, свързан с конкретен повод, и привлича вниманието към нарастващия брой самостоятелно действащи извършители ⁽³⁾;
5. посочва, че ограничаването на свободата на движение поради мерките, свързани с COVID-19, затруднява действията на терористите, че, за съжаление, те намират начини да ги заобиколят и че трябва да се вземе предвид социално-икономическото въздействие на пандемията, което създава допълнителен риск от радикализация и кризисна ситуация, която терористите могат да използват за по-нататъшно разпространение на своите цели и дейности ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

Предвиждане

Стратегическо разузнаване и оценка на заплахите

6. признава, в контекста на транснационалния характер на терористичните мрежи, жизненоважното значение на Центъра на Европейския съюз за анализ на информация (EU INTSEN) за вътрешната сигурност на ЕС и приветства призива на Комисията за по-добро интегриране на стратегическото разузнаване и за по-нататъшно предоставяне на EU INTSEN на качествени оценки на заплахите от страна на националните служби за сигурност и разузнавателни служби, както и за предоставяне на необходимите ресурси на Центъра;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ член 4, член 67 и член 72 от ДФЕС.

⁽³⁾ Европол, 2020 г. Доклад за състоянието и тенденциите в областта на тероризма в Европейския съюз (TE-SAT) за 2020 г.

⁽⁴⁾ Европол, 2020 г. Доклад за състоянието и тенденциите в областта на тероризма в Европейския съюз (TE-SAT) за 2020 г.

⁽⁵⁾ Изпълнителна дирекция на Комитета за борба с тероризма към Съвета за сигурност на ООН (2020 г.). Въздействието на пандемията от COVID-19 върху тероризма, борбата с тероризма и противодействието на насилническия екстремизъм.

Укрепване на капацитета за ранно разкриване

7. приветства, в контекста на разследването във връзка със сигурността в ЕС, увеличаването на капацитета за ранно откриване на потенциални терористични заплахи, като подчертава значението на оперативната съвместимост с цел обмен на информация;
8. подкрепя допълнителното интегриране на научноизследователския аспект посредством програма „Хоризонт Европа“ в цикъла на политиката за сигурност. Във връзка с това Европол може да предложи подкрепа при определянето на ключови научноизследователски теми и изготвянето и изпълнението на съответните рамкови програми на ЕС;

Изпреварване на събитията: ролята на новите технологии

9. признава възможностите на новите иновативни технологии като изкуствения интелект и безпилотните въздухоплавателни средства за проактивно откриване на терористични заплахи и за допринасяне за сигурността на обществените пространства; приветства ангажмента на Комисията да финансира проекти за разработване на нови технологии чрез Програмата на ЕС за градовете ⁽⁶⁾ и призовава за обмен на най-добри практики между правителствата, промишлеността и експертите;
10. посочва, че новите технологии създават и нови заплахи, и приветства, наред с другото, планове на Комисията за по-добро откриване, проследяване и идентифициране на потенциално злонамерено използване на безпилотни въздухоплавателни средства;
11. посочва, че по принцип, но особено при новите технологии, трябва да има стремеж към постигане на баланс между правото на сигурност и физическа неприкосновеност, от една страна, и останалите основни права и свободи, от друга; във връзка с това следва да се въведат принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване и да се изведат на преден план пропорционалността и независимия съдебен надзор;

Предотвратяване*Противодействие на екстремистките идеологии онлайн*

12. приветства ангажмента на Комисията, в сътрудничество с Европол, чието компетентно звено следва да бъде укрепено по отношение на ресурсите и капацитета, да подкрепя по-нататъшното прилагане на Протокола на ЕС за действие при кризи с цел справяне с разпространението на терористично съдържание онлайн;
13. отбелязва ангажмента на Комисията да разшири списъка с престъпления на равнището на ЕС ⁽⁷⁾, така че да бъдат включени престъпленията от омраза и изказванията, проповядващи омраза, и нейното предложение за законодателен акт за цифровите услуги ⁽⁸⁾; подчертава необходимостта да се вземат предвид правните рамки в държавите членки в това отношение и посочва, че трябва винаги да се вземат под внимание всички основни права и свободи, включително правото на свободно изразяване на мнение;
14. подчертава значението на разпространението на противоположни и алтернативни послания в борбата срещу радикализацията, тероризма и дезинформацията и приветства ангажмента на Комисията да подкрепя държавите членки при разработването на такава стратегическа комуникация;

Подкрепа за местните участници за по-издръжливи общности

15. изтъква ангажмента си да продължи да играе активна роля в борбата срещу радикализацията и приветства подкрепата на Комисията за Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията ⁽⁹⁾ и инициативата „Градовете в ЕС срещу радикализацията“ ⁽¹⁰⁾;
16. подчертава, по-специално по отношение на ранното откриване на радикализацията, значението на мултидисциплинарния подход в сътрудничество с гражданското общество, посочва най-добрите практики, като например местните интегрирани звена за сигурност, в които местните администрации, полицията, организации за социална превенция, (неформалните) образователни служби, консултанти по религиозни въпроси и др. се обединяват в насочен към всеки конкретен случай подход към радикализираните лица ⁽¹¹⁾; в този контекст изтъква принципа на споделянето на служебната тайна, който е от решаващо значение, призовава за обмен на най-добри практики в това отношение и подчертава, че при това трябва да се взема предвид законодателството в държавите членки във връзка със защитата на неприкосновеността на личния живот;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>.

⁽⁷⁾ Член 83, параграф 1 от ДФЕС.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_en

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polariserend.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polariserend/files/leidraad_livc.pdf

17. припомня, че местните и регионалните власти са най-пряко изправени пред възможностите и предизвикателствата на интеграцията, и очаква по-специално на това равнище подкрепа от Комисията за запазване и укрепване на социалното сближаване, включително чрез нейния План за действие за интеграция и приобщаване ⁽¹²⁾;

Затвори, реабилитация и реинтеграция

18. приветства ангажимента на Комисията да се съсредоточи в по-голяма степен върху въпроса за радикализацията в затворите чрез дерадикализация, реабилитация и реинтеграция на радикализираните затворници; подчертава необходимостта от всеобхватен подход, чрез който служителите в затворите, социалните работници, консултантите по религиозни въпроси и др. да получават специализирано обучение за това как да се справят с радикализираните затворници, при който предоставянето на насоки на радикализираните лица не спира след тяхното задържане или дерадикализация, и посочва значението на обмена на най-добри практики;

Консолидиране на знания и подкрепа

19. приветства ангажимента на Комисията да подкрепи по-нататъшното развитие на националните мрежи на заинтересованите страни; очаква предложенията за създаване на център за знания на ЕС за предотвратяване на радикализацията, който, в допълнение на споделянето на знания и експертен опит, следва да насърчава оптималното използване на възможностите за финансиране в различни програми на ЕС; отбелязва високото равнище на знания и експертен опит, с които вече разполагат в местните и регионалните власти ⁽¹³⁾ и призовава при развитието на национални мрежи на съответните участници и Центъра за знания на ЕС за предотвратяване на радикализацията да бъдат включени компетентни регионални правоприлагащи органи и разузнавателни служби;

20. подчертава освен това значението на фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) в европейската борба срещу тероризма и изтъква необходимостта да се гарантира, че делът от средствата, управлявани от държавите членки, ще достига до всички компетентни национални и регионални органи в тази област;

Защита

Защита на хората в обществените пространства

21. изтъква уязвимостта на обществените пространства спрямо терористични атаки, приветства ангажимента на Комисията за укрепване на принципа „сигурност още при проектирането“; очаква виртуалния архитектурен наръчник по градоустройство на Комисията за интегриране на аспектите на сигурността при проектирането на бъдещето и обновяването на съществуващите обществени пространства и посочва, че трябва да се постигне баланс между сигурността на обществените пространства и тяхната откритост, достъпност и удобство за използване;

22. отчита високата символична стойност на местата за поклонение, които често ги превръщат в мишена на терористи, и очаква проектите, които Комисията възнамерява да подкрепи в сътрудничество с държавите членки за подобряване на тяхната физическа защита, като отново трябва да се постигне баланс между тяхната откритост, удобство за използване и достъпност;

Градовете като гръбнака на градската сигурност

23. приветства предложенията на Комисията относно ангажимента на ЕС за сигурност и издръжливост на градовете и новата инициатива „Градове срещу радикализацията и тероризма“ и призовава да се работи въз основа на принципа за „обслужване на едно гише“, за да се гарантира единно звено за контакт;

24. призовава Комисията да включи Комитета на регионите като пълноправен партньор в ангажимента на ЕС относно сигурността и издръжливостта на градовете и винаги да се консултира с него относно съответните предложения;

25. подчертава, че средствата на политиката на сближаване на ЕС могат също да се използват за предотвратяване на радикализацията и за подобряване на публичната инфраструктура чрез инвестиции, насочени към социалното сближаване, интеграцията и издръжливостта;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ Фламандски парламент (2015 г.). Документ 366 (2014—2015 г.) — № 3 и Фламандско правителство, (2017 г.). Фламандски план за действие за предотвратяване на радикализацията, която води до насилие, и поляризацията.

Повишаване на издръжливостта на критичната инфраструктура

26. подчертава риска, свързан с критичната инфраструктура като терористична цел, подчертава значението на докладването на киберинциденти в контекста на законодателството относно сигурността на мрежите и информационните системи⁽¹⁴⁾ и очаква предложенията на Комисията за повишаване на издръжливостта на операторите и укрепване на сигурността срещу физически и цифрови рискове;

27. приветства факта, че обхватът на предложението за директива относно устойчивостта на критичните субекти⁽¹⁵⁾ е значително разширен, така че да включва секторите на енергетиката, транспорта, здравеопазването, питейната вода, отпадъчните води, цифровата инфраструктура, публичната администрация и космическото пространство. Отново отправя призива си⁽¹⁶⁾ към Европейската комисия в бъдеще да разгледа възможността за по-нататъшно увеличаване на броя на секторите, които да бъдат обхванати от директивата, като включи и веригите за дистрибуция на стоки от първа необходимост;

Гранична сигурност

28. припомня, че свободното движение на хора в рамките на ЕС трябва да бъде неразривно свързано с подходящ контрол на външните граници, изразява съгласие с Комисията, че е необходимо да се направи повече за постигането на ефективна система за управление на границите с цел систематично контролиране на всички пътници по външните граници, така че лицата, заподозрени в тероризъм, да бъдат откривани и да им бъде отказвано влизане в ЕС, и очаква предложенията на Комисията за нова Шенгенска стратегия;

29. признава необходимостта от постигане на оперативна съвместимост и бързо и пълно прилагане на Системата за влизане/излизане (СВИ)⁽¹⁷⁾, Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS)⁽¹⁸⁾ и Европейската информационна система за присъди срещу граждани на трети държави и лица без гражданство (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾;

30. признава, в контекста на новите регламенти относно Шенгенската информационна система (ШИС)⁽²⁰⁾, необходимостта от въвеждане на автоматизирана система за дактилоскопична идентификация (AFIS) и от включване в ШИС на информация относно чуждестранни бойци терористи, предоставена от доверени трети държави;

Предотвратяване на достъпа на терористите до средства за извършване на нападение

31. признава заплахата, която представляват самоделните взривни вещества, подкрепя призива на Комисията за пълно въвеждане и прилагане на законодателството относно прекурсорите на взривни вещества⁽²¹⁾ и подчертава значението на редовната оценка и актуализиране на това законодателство;

Ответни действия

Оперативна подкрепа: подсилване на Европол

32. признава решаващата роля на Европол и неговия Европейски център за борба с тероризма (ECTC); подчертава необходимостта от допълнителни ресурси и приветства ангажмента на Комисията⁽²²⁾ за укрепване на мандата на Европол, за да може Европол ефективно да си сътрудничи с частноправни субекти, да подкрепя националните наказателни разследвания на тероризма по отношение на обработката и анализа на големи информационни масиви и да използва своя експертен опит в областта на научните изследвания и иновациите;

Сътрудничество в областта на правоприлагането

33. подчертава необходимостта от транснационално и междусекторно сътрудничество в борбата срещу тероризма, призовава за засилено сътрудничество между регионалните и националните правоприлагащи органи и Европол, подчертава добавената стойност на съответното обучение на CEPOL⁽²³⁾, очаква предложението на Комисията за Кодекс на ЕС за полицейско сътрудничество и призовава в него да се вземе предвид децентрализираната структура, която имат някои държави членки в областта на сигурността; приветства ангажмента на Комисията да продължи да подкрепя и защитава мрежата от специални звена за намеса „Атлас“⁽²⁴⁾ и призовава за проучване на възможностите за обединяване и споделяне;

⁽¹⁴⁾ Директива (ЕС) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final.

⁽¹⁶⁾ Становище на КР относно устойчивостта на критичните субекти, NAT-VII/017.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-Ii>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etiias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-Tcn>

⁽²⁰⁾ Регламент (ЕС) 2018/1860, Регламент (ЕС) 2018/1861 и Регламент (ЕС) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Регламент (ЕС) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>

⁽²⁴⁾ Решение 2008/617/ПВР.

Укрепване на обмена на информация

34. признава необходимостта от по-силна координация, сътрудничество и обмен на информация между местните и регионалните органи, държавите членки, полицията, правосъдието, службите за сигурност и разузнавателните служби помежду им, както и със съответните европейски агенции; изтъква най-добрите практики, при които се използват мултидисциплинарни работни групи, работни групи и звена за сигурност на местно, регионално и национално равнище ⁽²⁵⁾; очаква предложенията на Комисията за ефективен механизъм за обмен на информация в областта на борбата с тероризма и изтъква значението на дискретността и взаимното доверие;

35. признава необходимостта от по-добър обмен на ДНК профили, пръстови отпечатъци и отпечатъци на длани и национални данни за регистрацията на превозни средства между държавите членки, който да отговаря на оперативните нужди на правоприлагащите органи и на правната рамка на ЕС за защита на данните, и очаква предложенията на Комисията за преразглеждане, актуализиране и разширяване на решенията „Прюм“ ⁽²⁶⁾;

Подкрепа за разследванията и наказателното преследване

36. отчита, че криптирането на информацията е не само важен инструмент за защита на киберсигурността и основните права, но и че терористите злоупотребяват с него, и очаква предложеното от Комисията сътрудничество с държавите членки да доведе до намиране на решения за законен достъп до тези данни в съответствие с нашите основни права и свободи и правната рамка на ЕС за защита на данните;

37. признава, в контекста на идентифицирането, разкриването и наказателното преследване на завърналите се чуждестранни бойци терористи, необходимостта от и сложността на събирането на доказателства и сведения от зони на бойни действия; очаква инициативите на Комисията за подкрепа на държавите членки в това отношение и приветства ангажимента на Комисията за засилване на сътрудничеството с трети държави;

Засилена подкрепа за жертвите на тероризъм

38. подчертава огромното въздействие на терористичните нападения върху жертвите и посочва, че подкрепата за жертвите следва да се основава на признаване, възпоменание, осъждане на извършителите и установяване на истината;

39. подчертава необходимостта от облекчаване на състоянието на жертвите и отбелязва добрата практика на системата за индивидуален подход към отделните случаи с инструктори, при която на жертвите се оказва индивидуално съдействие на административно и емоционално равнище;

40. подчертава добавената стойност на пилотния проект „Европейски експертен център за жертвите на тероризъм“ ⁽²⁷⁾ и призовава той да бъде доразвит и разширен след 2021 г., за да може да се осъществява повече практическа работа по места, и призовава за тясно сътрудничество с бъдещия Център за знания на ЕС за предотвратяване на радикализацията, без обаче да се пристъпва към тяхното интегриране;

41. приветства ангажимента на Комисията да проучи начини за подобряване на достъпа на жертвите до обезщетение, включително във връзка с жертвите на тероризъм в трансгранични ситуации, които са жители на друга държава членка, различна от тази, в която е било извършено терористичното нападение, и призовава за проучване на системи като гаранционен фонд за жертвите на тероризма.

Брюксел, 12 октомври 2021 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf

⁽²⁶⁾ Решения 2008/615/ПВР и 2008/616/ПВР.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_en